

แนวปฏิบัติการพยาบาลในการควบคุมยาสูบในเรือนจำ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ กลัมพากร
เครือข่ายพยาบาลเพื่อการควบคุมยาสูบแห่งประเทศไทย

เครือข่ายพยาบาลเพื่อการควบคุมยาสูบแห่งประเทศไทย

ทำไมต้องควบคุมยาสูบในเรือนจำ

- อัตราการสูบบุหรี่สูง (ร้อยละ 75)
- สิ่งแวดล้อมที่มีพื้นที่จำกัด
- ไม่สามารถเข้าถึงบริการเลิกบุหรี่อื่นๆ
- มีผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพ และการควบคุมโรค
- พยาบาลเป็นบุคลากรสุขภาพหลัก มีบทบาทในการดูแลสุขภาพทั้งเชิงรับและเชิงรุก

แผนงานการควบคุมยาสูบในชุมชน

2551-2552

พัฒนาสถาน
โรงพยาบาล
ราชทัณฑ์

2553-2554

-ดำเนินงานใน
เรือนจำพิเศษ
กรุงเทพ/ตะกั่วป่า

- อบรมพยาบาล
เรือนจำในการช่วย
เลิกบุหรี่

2555-2557

-ขยายผลโดยกรม
ราชทัณฑ์

-พัฒนาการรูปแบบ
การช่วยเลิกบุหรี่ใน
กลุ่มแกนนำ
(ผู้ต้องขังช่วยเหลือ
งาน/เจ้าหน้าที่
ราชทัณฑ์)

2557-2559

สร้างสิ่งแวดล้อม
ปลอดบุหรี่ใน
เรือนจำ/สถานพินิจ

เครือข่ายพยาบาลเพื่อการควบคุมยาสูบแห่งประเทศไทย

การสร้างสิ่งแวดลอมปลอดบุหรี่ในเรือนจำ

พ.ค. 2557-พ.ค.2559

เป้าหมายเพื่อพัฒนาให้เรือนจำเป็นเขตปลอดบุหรี่
กิจกรรม

- คัดเลือกเรือนจำนำร่อง
- ร่วมกับมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่จัดอบรมให้กับพยาบาลที่ปฏิบัติงานในเรือนจำในการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเลิกบุหรี่
- ผลักดันให้เกิดคณะทำงานสร้างสิ่งแวดลอมปลอดบุหรี่ในเรือนจำ
- จัดให้บริการเลิกบุหรี่ให้กับผู้ต้องขังที่สมัครใจ
- พัฒนา พื้นที่ปลอดบุหรี่และควบคุมกำกับให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านการควบคุมยาสูบของเรือนจำอย่างเคร่งครัด
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเรือนจำ

เครือข่ายพยาบาลเพื่อการควบคุมยาสูบแห่งประเทศไทย

ผลการดำเนินงาน

- มีผู้ต้องขังได้รับการช่วยเหลือให้เลิกบุหรี่ จำนวน 750 คน
- มี 258 คน หรือร้อยละ 34.4 ที่สามารถเลิกบุหรี่ได้ ต่อเนื่องเกิน 6 เดือน
- เรือนจำที่เข้าร่วมโครงการมี นโยบายการควบคุมยาสูบและการพัฒนาสถานที่ปลอดบุหรี่เพิ่มขึ้น
- มีเรือนจำที่สามารถพัฒนาสู่การเป็นต้นแบบเรือนจำ ปลอดบุหรี่ได้ 3 แห่ง ได้แก่ เรือนจำกำแพงเพชร เรือนจำหล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ และ เรือนจำมหาสารคาม

พัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการควบคุมยาสูบในเรือนจำ

- พัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการควบคุมยาสูบในเรือนจำพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการควบคุมยาสูบในเรือนจำ
  - คัดเลือกเรือนจำนำร่อง
  - ร่วมกับมูลนิธิธรรมรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่จัดอบรมให้กับพยาบาลที่ปฏิบัติงานในเรือนจำในการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเลิกบุหรี่
  - พัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการควบคุมยาสูบในเรือนจำร่วมกับพยาบาลและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง
- ทดลองใช้แนวปฏิบัติใน 10 เรือนจำ
- ขยายผลไปเรือนจำทั่วประเทศ

พัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการควบคุมยาสูบในเรือนจำ

- บทเรียนการดำเนินงานที่ผ่านมาในเรือนจำนําร่อง
- แนวทางเวชปฏิบัติในการรักษาผู้เสพยาสูบ
- การทบทวนวรรณกรรมในและต่างประเทศ
- พิจารณาร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปฏิบัติงาน

แนวปฏิบัติการพยาบาลในการควบคุมยาสูบในเรือนจำ

- ช่วยให้เลิกบุหรี่
- พัฒนาสิ่งแวดล้อมปลอดบุหรี่
- การป้องกันผู้สูบบุหรี่ใหม่

แนวปฏิบัติการพยาบาลในการควบคุมยาสูบในเรือนจำ

ช่วยให้เลิกบุหรี่ (5A)

A1: Ask

- คัดกรองการสูบบุหรี่ในผู้ต้องขังทุกราย

A2: Advice

- แนะนำให้เลิกบุหรี่ (สั้น/เชื่อมโยง/ชัดเจน)

A3: Assess

- ประเมินความพร้อมในการเลิก/ระดับการติด

A4: Assist

- ช่วยให้เลิกด้วยเทคนิค 5R, 5D, STAR
- ช่วยเลิกบุหรี่ในผู้ต้องขังที่มีโรคเรื้อรังทุกราย และผู้ต้องขังที่สมัครใจ

A5: Arrange follow up

แนวปฏิบัติการพยาบาลในการควบคุมยาสูบในเรือนจำ

พัฒนาสิ่งแวดล้อมปลอดบุหรี่

- ทำการศึกษาปัญหาสถานการณ์ ผลกระทบ ประโยชน์ในการดำเนินงานของเรือนจำ เสนอผู้บัญชาการและฝ่ายอื่น ๆ ให้รับทราบร่วมกัน
- เสนอให้มีคณะกรรมการ/แกนนำควบคุมยาสูบในเรือนจำ
- ขับเคลื่อนให้เกิดพื้นที่ปลอดบุหรี่ในเรือนจำเพิ่มมากขึ้น
- สร้างการมีส่วนร่วม โดยการรับฟังความคิดเห็น สร้างทีมงาน มอบหมายงาน
- ขับเคลื่อนและเผยแพร่นโยบาย โดยผู้ต้องขังเกิดความเข้าใจแนวทางปฏิบัติ บทลงโทษและผลประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ต้องขังโดยการให้ข้อมูลหน้าเสาธง การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเป็นประจำ การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ และติดป้ายประชาสัมพันธ์ในสถานที่สำคัญ

แนวปฏิบัติการพยาบาลในการควบคุมยาสูบในเรือนจำ

การป้องกันผู้สูบบุหรี่ใหม่

- ให้ความรู้เรื่องพิษภัยบุหรี่และมีกิจกรรมป้องกันผู้สูบบุหรี่ใหม่อย่างต่อเนื่อง
- การคัดกรองการสูบบุหรี่ในผู้ต้องขังทุกราย โดยอาจบูรณาการไปกับการคัดกรองวัณโรค
- การให้ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ เช่น การพูดหน้าแถว การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ สื่อโทรทัศน์ในเรือนนอน
- กิจกรรมรณรงค์ในโอกาสต่างๆ เช่น วันงดสูบบุหรี่โลก วันยาเสพติด ฯลฯ

